

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-1-125 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 05-11/114-44
Karar Tarihi : 24.2.2005

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

İkinci Başkan : Tuncay SONGÖR
Üyeler : A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN.

B. RAPORTÖRLER : Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Mert KARAMUSTAFAOĞLU

20 **C. ŞİKAYET EDEN** : - Resen

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

- Ege Maden İhracatçıları Birliği
1375. Sokak No:25 K:3 Alsancak İzmir

- Muğla Mermerciler Derneği
Recai Gürel Caddesi Tekelioğlu Apartmanı
No: 14 Muğla

30 - Elazığ Mermerciler Derneği
Organize Sanayi Bölgesi 23280 Yazıkonak-Elazığ

E. DOSYA KONUSU: Mermercilerin mermer fiyatlarını aralarında yapmış oldukları anlaşmayla belirledikleri iddiası.

40 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Dünya Gazetesi'nde 11.11.2004 tarihinde yayımlanan "Mermer, traverten ve granit ihracatçısının kabusu olan fiyat düşüşlerinin önüne geçildi" üst başlık, "Mermerciler fiyat yükseltti" başlıklı habere göre mermer üreticilerinin aralarında yaptıkları anlaşmalar ile 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

50 **G. DOSYA EVRELERİ:** Dünya Gazetesi'nde 11.11.2004 tarihinde yayımlanan "Mermer, traverten ve granit ihracatçısının kabusu olan fiyat düşüşlerinin önüne geçildi" üst başlık, "Mermerciler fiyat yükseltti" başlıklı haber üzerine hazırlanan 12.11.2004 tarih, 2004-1-125/İİ-04-HHÜ sayılı İlk İnceleme Raporu, 19.11.2004 tarih, 04-72/1062-M sayılı Kurul toplantısında görüşülerek önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 18.1.2005 tarih, 2004-1-127/ÖA-04-HHÜ sayılı Önaraştırma Raporu 28.1.2005 tarih, REK.0.05.00.00/18 sayılı Başkanlık Önergesi ile 24.2.2005 tarih 05-11 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; inceleme konusuna ilişkin olarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ihlal edildiği iddiasını ispatlayacak herhangi bir bilgi veya belge bulunamaması nedeniyle soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

60

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

70

Türkiye’de çeşitli renk ve desenlerde olmak üzere mermer olarak değerlendirilebilecek niteliklerde kristalin kalker (mermer), kalker, traverten, traverten oluşumlu kalker (oniks mermeri), konglomera, breş ve magmatik kökenli kayalar (granit, syenit, diyabaz, diyorit, serpentin vs.) bulunmaktadır. Ülkemizde 400’e varan renk ve kaliteye sahip mermer çeşidi mevcuttur. Mermerler sahip oldukları fiziksel özelliklere göre farklılık gösterebildiği gibi, renk ve desen olarak da oldukça çeşitlere ayrılmaktadır. Mermerin, ocağının bulunduğu bölgeye göre farklılık göstermesi bir yana aynı ocak içinde dahi çok çeşitli kalite, renk ve desende mermer çıkabilmektedir. Estetik tercihlerin ön planda olduğu bu ürünlerin her birinin farklı talep ve müşterisi olabilmektedir. Ancak bu dosya kapsamında ayrıntılı bir pazar tanımlaması gerekli olmayıp, ilgili ürün pazarının “mermer ve traverten” olarak tanımlanması yeterli görülmüştür.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

80

Mermer, niteliği itibariyle kiloda ağır, pahada hafif bir üründür. Ancak söz konusu olan estetik kaygılar ve kişisel tercihler olunca, ülkemizdeki birçok mermer ülkenin her yerinden müşteri bulabilmektedir. Örneğin Elazığ vişnesi olarak bilinen mermer sadece Elazığ’da çıktığından, özel bir mermer çeşididir ve ülkenin her tarafına pazarlanabilmektedir. Muğla mermeri ise Muğla beyazı olarak anılmakta, renk, desen ve kalitesiyle yine ülkenin birçok yerinde satılabilmektedir.

90

Bu nedenle her ne kadar bölgesel unsurlar içerse de, bu dosya bazında değerlendirmeyi etkilemeyeceğinden, bölgesel pazar ayrımı yapılmayarak, ilgili coğrafi pazar “Türkiye Cumhuriyeti Sınırları” olarak kabul edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.2.1. Yapılan Tespitler

100

Önaraştırma kapsamında Muğla Mermerciler Derneği’nde ve Özyaman Mermer Sanayi Tic. Ltd Şti (Özyaman Mermer)’nde yerinde inceleme yapılmış, ayrıca Muğla Mermerciler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı ve Özyaman Genel Müdürü, Ege Maden İhracatçıları Birliği (İhracatçılar Birliği) Yönetim Kurulu Başkanı ve Alimoğlu Mermer Granit Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Alimoğlu Mermer) Yönetim Kurulu Başkanı, Alacakaya Mermer A.Ş.

yöneticisi ve ilgili haberi yapan Dünya Gazetesi İzmir Bölge Temsilciliği Muhabiri ile görüşülmüştür. Söz konusu görüşmelerde düzenlenen tutanakların ilgili bölümlerine aşağıda yer verilmiştir.

- 28.12.2004 günü Özyaman Mermer Genel Müdürü ile yapılan görüşmede aşağıda yer verilen hususlar ifade edilmiştir:

110 *"Muğla Mermerciler Derneği (Dernek) Yönetim Kurulu Başkanlığı yapmaktayım. Birisi Afyon'da, diğeri Muğla'da olmak üzere iki tane mermer fabrikamız bulunmaktadır. Ocağımız ise Muğla'da bulunmaktadır. Derneğin 65-70 kadar üyesi bulunmaktadır. Bölgede bulunan tüm mermer üreticileri derneğin üyesi değildir. Bazı üreticiler yeni kurulduğundan, bazıları da derneğin faydasına inanmadığından üye değildirler. Derneğin Yönetim Kurulunda mermer üreticileri bulunmaktadır. Muğla'da mermerciler üç bölgede toplanmış durumdadırlar: Bayır, Yatağan ve Kavaklıdere'nin Çayboyu Beldesi'dir. Bir üretici de Ula'da bulunmaktadır.*

120 *Yönetim Kurulu toplantılarını çoğu zaman telefon görüşmeleriyle gerçekleştirmekteyiz. Bölgedeki mermercilerin çoğu ihracata yönelik faaliyet göstermekte olup yurt içine satışları azdır. Bizim satışlarımızın da büyük çoğunluğu yurt dışındadır...*

130 *Dernek olarak fiyat politikaları konusunda üyelerimizle toplantılar yaptık. Bu toplantılarda bazı sözlü istişari kararlar alarak uygulamaya çalıştık. Bunların hepsi yurt dışı piyasalarla ilgiliydi. Bu toplantılarda taban fiyat, tavan fiyat şu olsun, ucuza vermeyelim dedik. Bunların hepsi dış piyasalarla ilgilidir. İç piyasalarda herhangi bir fiyat görüşmesi veya uzlaşması olmamıştır. Amacımız ülke menfaatlerini düşünerek, malımızı dışarıya mümkün olduğunca iyi fiyatlardan satmaktı. Ancak bunda başarılı olmadık. Çünkü her üreticinin kendisine göre hesabı ve finansal koşulları bulunmaktadır. Buna göre de zararına bile mal satılabilmektedir. Örneğin kredilerin, faizlerin, elektrik faturalarının, işçi ücretlerinin ödenmesinde sıkıntısı olan mermer üreticileri zararına da mal satmaktadır ki, bu durum çok yaşanmaktadır."*

- 31.12.2004 günü İhracatçılar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı ve Alimoğlu Mermer Genel Müdürü ile yapılan görüşmede aşağıda yer verilen hususlar ifade edilmiştir.

140 *"Türkiye Mermer Doğal Taş ve Makinaları Üreticileri Birliği (TÜMMER) ve Ege Maden İhracatçıları Birliği (İhracatçılar Birliği) Yönetim Kurulu Başkanımıyım. Aynı zamanda Alimoğlu Mermer Granit Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanımıyım. Özellikle son yıllarda ülkemizin mermer ihracatı artmıştır. Ancak bu miktar artışı ihraç fiyatlarının düşmesi nedeniyle ihracat gelirlerine yeterince yansımamaktadır. Örneğin bizim ABD'ye ihracatımız İtalya'dan miktar olarak daha fazla olmasına rağmen, İtalya'nın hasılası bizden %40 kadar fazla olmuştur. Bunun nedeni bizim sürekli fiyat düşürmemizdir. Bu gerekçelerle özellikle 2001 ve 2002 yıllarında ihracat fiyatlarının düşüklüğü ile ilgili çeşitli bölgedeki mermer üreticileri ile ilgili görüşmeler yaptık ve ihracat fiyatlarının düşürülmemesini istedik. İlgili tarihli gazete haber, telefon görüşmeleri neticesinde hazırlamıştır. Haberin muhabiri olan Ahmet Umsan*

150

beni telefonla arayarak ilgili gazete haberinde yer alan bilgileri almıştır. Ben de diğer bölgelerdeki duyularımı kendisine aktardım. Ancak hiçbir zaman söz konusu konuda yazılı bir anlaşma yapılmadığı gibi, konuşulan konular da uygulamaya geçememiş, ihracat fiyatlarının yükselmesi sağlanamamıştır. Gazete haberinde yer alan rakamlar tahminidir. Söz konusu gazete haberinde belirtilen centilmenlik anlaşmasını ise Muğla ve Elazığ'daki üretici dernekleri başkalarından duydum, her iki dernek başkanının ihracat fiyatlarının çok düşük olduğundan şikayet ederek kendilerinin birliktelik içerisinde olduklarını ve artık ucuza mal vermeyeceklerini ifade ettiler, ancak ben böyle bir yazılı anlaşmayı görmedim. Ancak 2004 yılındaki ihracat fiyatlarına baktığımda ise bir miktar yükselme görülmektedir. Ancak bunun nedeninin ne olduğunu, yani görüşmelerin bir sonucu olup olmadığını bilemiyorum. Hiçbir şekilde yurt içi fiyatları ile ilgili bir görüşme olmadığı gibi ihracat fiyatlarının yükselmesinin yurt içi piyasalara da etkisi bulunmamaktadır. Ben ihracat birliğinin başkanı olduğumdan, görüşmeler ve sağlanmaya çalışılan centilmenlik tamamen ihracata yönelikti. Söylediğim gibi bunda da başarılı olmadık.

160

İhracatçılar Birliği olarak Türkiye'deki mermercilik sektörünün yeni kurulmuş bir sektör olması nedeniyle iyi bir teknolojiye sahip olmasına rağmen, piyasaya yeni giren çok sayıda üreticinin fiyat düşürmeleri nedeniyle ihracattaki birim fiyatları düşmektedir."

170

– 29.12.2004 günü Dünya Gazetesi İzmir Bölge Temsilciliği Muhabiri ile yapılan görüşmede aşağıda yer verilen hususlar ifade edilmiştir:

"Ege Mermer İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Üyesi olan İsmail Alimoğlu ile Dünya Gazetesi'nin eklerine ilişkin olarak yaptığım görüşme esnasında, 11.11.2004 tarihli Dünya Gazetesi'nde yer alan habere konu hususlarla ilgili İsmail Bey bazı hususlar ifade etmiştir. İlgili tarihli gazete haberinde yer aldığı üzere İsmail Bey, Mermer ihracat fiyatlarının düşüklüğünden şikayet ederek, bu konuda mermerciler arasında görüşme yaptıklarını ve ihracat fiyatlarını bir miktar yükselttiklerini ifade etmiş, örnek olarak da Muğla ve Elazığ'ı vermiştir. İsmail Bey'in kendisi bir ihracat birliği başkanı olduğundan iç piyasayla ilgili herhangi bir konu gündeme gelmemiştir. Görüşülen konu tamamen dış piyasalara ilişkindir. Bunun üzerine İsmail Bey'in ifadesinde yer alan Muğla ve Elazığ'daki mermerciler derneğinin başkanlarını telefonla arayarak, konu hakkında gazete haberinde yer alan görüşleri alınmış ve haber yapılmıştır. Görüşmelerle ilgili olarak gazete haberinde yer alan ifadeler dışında, başka bir ayrıntı görüşülmemiştir. Söz konusu görüşmelerin ses kayıtları ve/veya notları da bulunmamaktadır."

180

190

– 4.1.2005 günü Alacakaya Mermer A.Ş. yöneticisi ile yapılan telefon görüşmesinde, 11.11.2004 tarihli Dünya Gazetesi'nde yer alan haberle ilgili olarak, aşağıda yer alan hususlar ifade edilmiştir:

"Alacakaya Mermer A.Ş.'nin yöneticisi ve sahiplerindenim. Elazığ Mermerciler Derneği henüz kurulma aşamasında olup kuruluşu tamamlanmamıştır. Bunu gazeteciye ifade etmiştik, ama yazmamışlar. Elazığ vişne mermerinin üretim miktarı son yıllarda sürekli artmaktadır. Buna karşılık fiyatlar artmadığı veya düştüğü için artan miktar oranında hasıla elde edilememekteydi. Bu nedenle

200

bölgedeki beş üretici yurt dışı satışları ile ilgili olarak üretimi kısma ve fiyatları yükseltme kararı aldık ve 2004 yılının başından itibaren uygulamaya başladık. Amacımız yurtdışına satış fiyat politikasında düşük fiyatlara satışların önüne geçilmesi, belirli bir kalite üzerinden belli fiyatlarla ürünümüzü yurt dışına satmaktadır. Buna göre de bu beş mermer üreticisi bir araya gelerek, bir centilmenlik anlaşması imzaladık. Söz konusu anlaşma Elaziğ vişne mermerinin yurt dışı satışlarına ilişkindir.

210 *Elaziğ vişne mermerinin %95'i ihraç edilmektedir. Çok prestijli bir ürün olduğu için özel yerlerde kullanılır (Örneğin Beyaz Saray'da, Avrupa Parlamentosunda, birçok ünlü otelde kullanılmıştır). Dünyadaki tek yatak Elaziğ'dadır. En büyük ithalatçısı Çin'dir."*

I.2.2. Hukuki Değerlendirme

Yapılan inceleme ve görüşmelerde; çeşitli bölgelerdeki mermer üreticilerinin yurt dışı pazarlara yönelik olarak bazı görüşmelerde buldukları, ancak yurt içi pazarlara ilişkin herhangi bir karar, eylem veya anlaşma içerisinde bulunmadıkları ifade edilmiştir.

220

Bilindiği üzere, 4054 sayılı Kanun'un Kapsam başlıklı 2. maddesinde; *"Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ... bu Kanun kapsamına girer"* hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla, Kanun'un uygulama alanı Türkiye Cumhuriyeti içinde yer alan mal ve hizmet piyasalarındaki rekabet ihlallerine müdahale ile sınırlıdır. Ancak yurt dışı pazarlara yönelik olarak yapılan herhangi bir rekabet ihlalinin ülke içindeki piyasaları etkilemesi halinde de 4054 sayılı Kanun uygulanabilecektir. Her ne kadar ihracat kartellerinin kurulduğu ülkeye zarar vermeyeceği, döviz girdisi sağlayacağı düşünülse de, diğer ülkelerin uygulamalarından da görüleceği üzere iç pazarları etkileyen uluslararası kartellere karşı soruşturma açılabilir.

230

Bu çerçevede, yapılan incelemede mermer üreticilerinin 4054 sayılı Kanun'a aykırı olarak yurt içi pazarlardaki rekabeti bozan veya etkileyen bir anlaşma veya uyumlu eylem içerisinde olduklarına dair herhangi bir bilgi veya belgenin bulunmadığı anlaşılmıştır.

J. SONUÇ

240

Düzenlenen rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre; Dünya Gazetesi'nde 11.11.2004 tarihinde yayımlanan "Mermer, traverten ve granit ihracatçısının kabusu olan fiyat düşüşlerinin önüne geçildi" üst başlık, "Mermerciler fiyat yükseltti" başlıklı habere göre mermer üreticilerinin aralarında yaptıkları anlaşmalar ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri iddiasını ispatlayacak herhangi bir bilgi ve belge bulunamaması nedeniyle soruşturma açılmasına gerek olmadığına

250

05-11/114-44

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.